

Skæv fordeling af formuer er en ulighedsmotor

10 udvalgte figurer fra temapublikationen
Fordeling & Levevilkår 2024

Hovedforfatter:

Chefanalytiker Sune Caspersen

Omslagsillustration

Kristian Eskild Jensen, k-eskild.dk

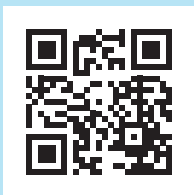
Grafisk opsætning

Malene Hald Studio, malenehald.dk

Tryk:

PR Offset

Maj 2024

Læs den fulde temapublikation

"Fordeling & Levevilkår 2024"

på www.ae.dk/fl2024

eller scan QR-koden.

Der er fortsat behov for at inddæmme uligheden

Fortællingen om Danmark som et meget lige samfund, hvor børn har lige muligheder, er udfordret.

I en international sammenhæng er vores land stadig kendetegnet ved små indkomstforskelle og en høj grad af social mobilitet, og vi har tillid til hinanden på tværs af sociale skel. Det gælder klassekammeraterne i skolen, naboen på den anden side af hækken og dem, vi blot møder på gaden. Det skyldes vores udbyggede velfærdsmodel, og at vi har bevaret en relativt lille lønspredning i kraft af vores stærke fagforeninger.

Men de økonomiske forskelle mellem top og bund har ikke været større i al den tid, vi har haft det moderne velfærdssamfund. I løbet af de seneste ti år er de rigeste blevet rigere i et tempo, der har sat resten af befolkningen af.

En drivende motor for uligheden er den meget skæve fordeling af formue. Først og fremmest ligger værdien af ejerandele i noterede aktier, som blandt andet

findes i familieejede virksomheder, hovedsageligt i hænderne på den allerrigeste del af befolkningen. Afkast af formuer har i årevis været så store, at det i høj grad har øget uligheden. Samtidig er de bedst lønnes lønninger vokset hurtigere end andres.

Til gengæld har børnefattigdommen været faldende i en årrække som følge af de gode takter på arbejdsmarkedet. Vi står dog på bagkanten af en inflationskrise, som især har sat de fattigste familier i en sårbar position.

Selvom vi er et relativt lige land, er der fortsat behov for at inddæmme uligheden.

I denne folder har vi samlet de mest centrale pointer fra vores årlige temapublikation om ulighed i Danmark, Fordeling & Levevilkår. Hvis du vil dykke dybere ned i tallene, finder du den fulde publikation på vores hjemmeside.

God læselyst.

Lars Andersen

Direktør i Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Den rigeste ene procent ejer mere end en fjerdedel af formuen

Mere end hver fjerde formuekrone ejes af den rigeste ene procent af danskerne. Det viser figuren, hvor top-1-procents andel af den samlede nettoformue er markeret med rødt.

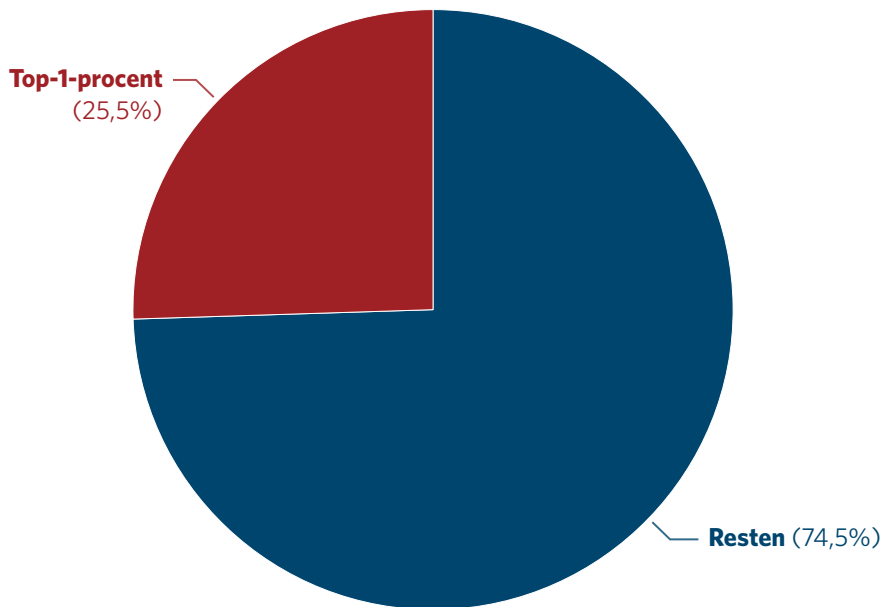
Til sammenligning udgør top-1-procents andel af de samlede indkomster omkring ni procent, hvilket er det højeste niveau siden 1970'erne.

Nettoformuen består på den ene side af reale aktiver som ejerbolig, fritidshus og bil, af finansielle aktiver som penge i banken, ejerandele af virksomheder, værdipapirer og af pensionsopsparing. Fra aktiverne trækkes al registreret gæld i form af realkreditlån, banklån, andre private lån og gæld til det offentlige.

Den rigeste ene procent af danskerne sidder altså på 25,5 procent af den samlede nettoformue.

Det er især formuen i unoterede aktier, der trækker de riges andel op. Den rigeste ene procent ejer næsten 80 procent af de unoterede aktier.

Unoterede aktier omfatter ejerandele i blandt andet familieejede virksomheder og andre virksomheder, som ikke er børsnoterede, og det er stort set kun de allerrigeste, der har den type formue.

Danskernes samlede nettoformue

Figuren viser, hvor stor en andel af den samlede nettoformue, der ejes af den mest velhavende ene procent af danskerne. Opgjort på baggrund af formue- og gældsdata pr. 31. december 2022.

Formueuligheden er stor uanset alder

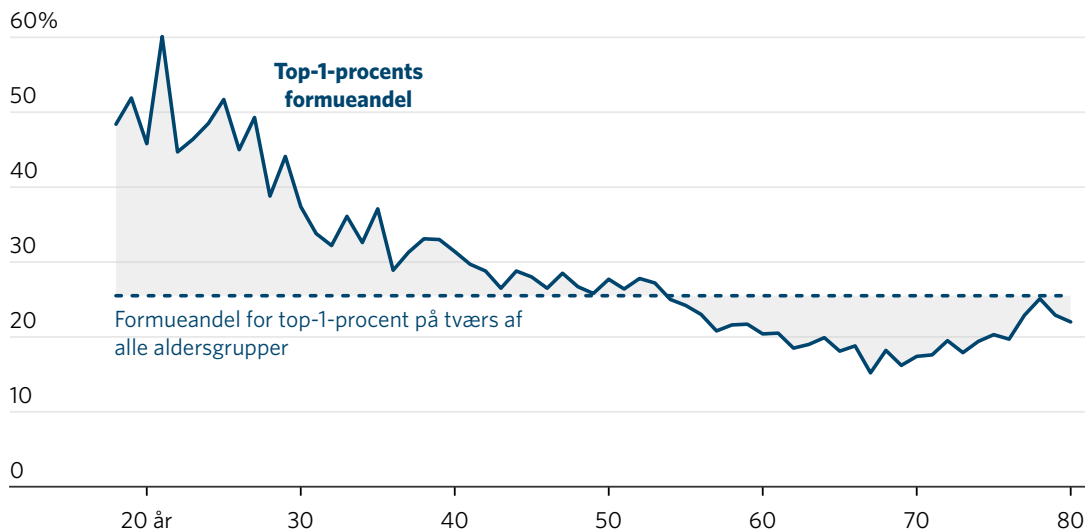
Formueopbygning er aldersbetinget, da de unge af gode grunde har haft færre år end de ældre til at spare op til pension, i friværddi og i frie midler. Men det har ikke den store betydning for formueuligheden.

Når formueuligheden bliver opgjort for hvert alderstrin, er den nemlig enten større, lige så stor eller næsten lige så stor som den gennemsnitlige ulighed på tværs af alle aldersgrupper.

For de yngste aldersgrupper i 20'erne er formuen væsentlig skævere fordelt, så den rigeste ene procent i 20'erne ejer en langt større andel - omkring 50 procent - af den samlede formue.

Det er først for aldersgrupperne i 50'erne, at top-1-procents formueandel rammer den gennemsnitlige formueandel på tværs af hele befolkningen.

Herefter indhenter den brede befolkning lidt af formuegabet, inden forskellen igen vokser blandt de ældste aldersgrupper

Den rigeste procents andel af formuen inden for hvert alderstrin

Figuren viser, hvor stor en andel af den samlede nettoformue, inklusive pensionsopsparing, som top-1-procent besidder inden for hvert enkelt alderstrin. Den stiplede linje viser andelen på tværs af alle voksne.

Indkomstuligheden er steget det seneste årti

De rigestes indkomster er vokset i markant højere tempo, end det har været tilfældet for den øvrige befolkning.

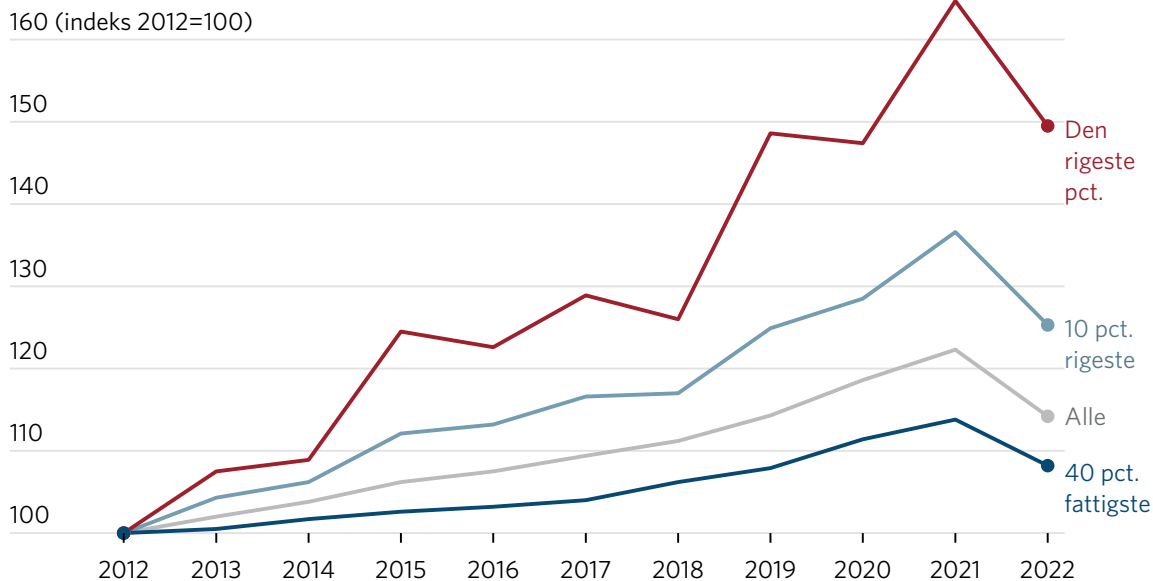
Selvom danskerne over de seneste mange år har oplevet real indkomstfremgang, altså at indkomsten rækker til mere forbrug, så har tempoet været mere moderat end i toppen.

Blandt den rigeste procent er den gennemsnitlige indkomst øget med omkring 50 procent de sidste ti år, mens stigningen blandt danskerne bredt set har været på mere beskedne 14 procent.

Den stabile velstandsfremgang blev dog i 2022 afløst af et fald i de disponible indkomster.

Faldet i den reale disponible indkomst for den gennemsnitlige dansker skyldes den høje inflation, der steg med hele 7,7 procent i 2022.

Set over en længere årrække er danskerne dog samlet set blevet mere velstående. Også dem med lavere indkomster.

Udvikling i indkomst for udvalgte indkomstgrupper

Figuren viser udviklingen i den reale disponible indkomst siden 2012. Udviklingen er opgjort relativt til udgangspunktet i 2012 og er korrigeret for inflation.

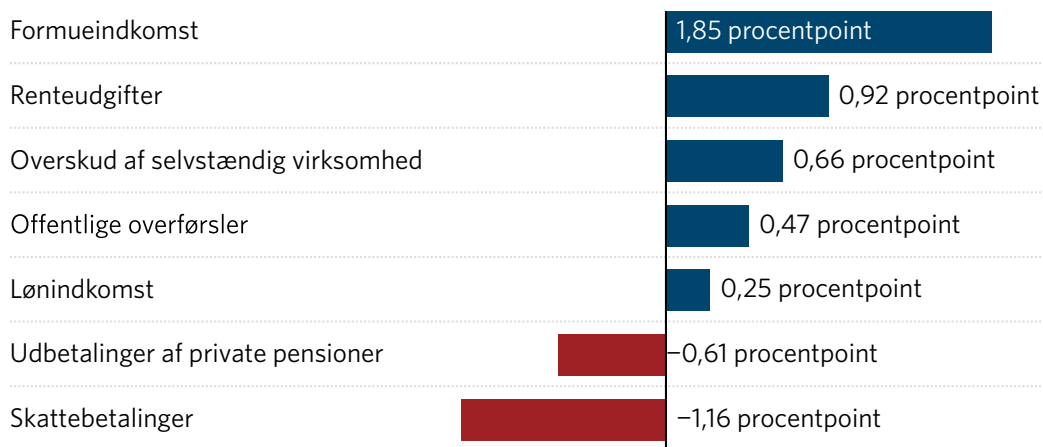
Voksende ulighed i indkomster skyldes primært skæv formuefordeling

Ved at opdele udviklingen i uligheden i en række indkomstkomponenter, kan vi se, hvordan forskellige typer indkomst har bidraget til udviklingen.

Figuren viser, at den største drivkraft bag den stigende indkomstulighed over de seneste ti år er formueindkomsternes udvikling. Formueindkomsterne fylder mere i danskernes samlede indkomst, og de er blevet mere ulige fordelt end tidligere.

Formueindkomster tæller aktieudbytter, realiserede aktieavancer og øvrig kapitalindkomst. Bidraget fra formueindkomsterne summer op til i alt 1,8 procentpoint ud af en stigning i Gini-koefficienten på 2,6 procentpoint.

Skat af aktie- og kapitalindkomst kan dog ikke opgøres særskilt på baggrund af de tilgængelige data, så det skal trækkes fra.

Bidrag til stigende indkomstulighed

Figuren viser bidraget til udviklingen i Gini-koefficienten fra forskellige indkomsttyper fra 2012 til 2022. Honorarer og residualindkomst, herunder underholdsbidrag, er udeladt fra figuren.

Almindelige lønmodtagere presses ud af de største byer

Almindelige lønmodtagere bor i stigende grad uden for de store byer. Over de seneste ti år er andelen af almindelige lønmodtagere, der er mellem 18 år og folkepensionsalderen, faldet i Storkøbenhavn på nær enkelte kommuner på den københavnske vestegn.

I Aarhus og omegn samt Odense og Aalborg er der sket et tilsvarende fald. Boligpriser og huslejer i private lejeboliger i disse områder er blevet så høje, at de i mange tilfælde er lukket land for almindelige lønmodtagere.

Almindelige lønmodtagere er i denne sammenhæng defineret som ufaglærte og faglærte lønmodtagere samt lønmodtagere med en kort eller mellemlang videregående uddannelse. Beskæftigede med ledelses-

ansvar eller under uddannelse indgår ikke i gruppen. Almindelige lønmodtagere udgør 50 procent af befolkningen fra 18 år til folkepensionsalderen.

Lønnen er steget mest i toppen af lønfordelingen

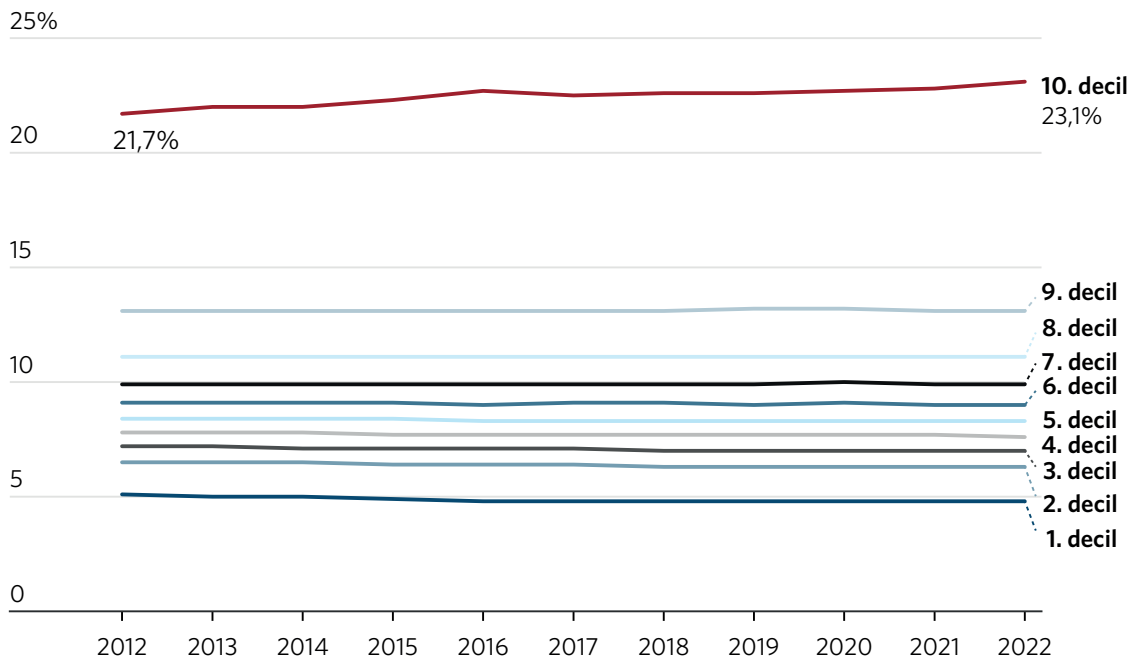
Spredningen i lønindkomster er relativt lille i Danmark, selvom den er vokset over de seneste ti år. Det er særligt den højestlønnede tiendedel, der får en større del af den samlede lønsum i dag end tidligere.

Figuren viser for 30-59-årige lønmodtagere, hvor stor en andel af den samlede lønsum, som tilfalder henholdsvis de ti procent højestlønnede (10. decil), de ti procent som har næsthøjest løn (9. decil) og så videre. De ti procent af lønmodtagerne med de laveste lønninger befinder sig i 1. decil.

Over de seneste ti år er de ti procent højestlønnedes andel af den samlede lønsum vokset fra 21,7 til 23,1 procent. Blandt de næsthøjest lønnede i 9. decil har andelen af

lønsummen været nogenlunde konstant på 13,1 procent. I bunden af fordelingen blandt de ti procent lavestlønnede er andelen faldet fra 5,1 til 4,8 procent.

Lønindkomsten er opgjort inklusive pensionsbidrag og korrigeret for arbejdstid.

Udvikling i fordeling af lønsummen

Figuren viser udviklingen i andelen af den samlede lønsum, der går til den højestlønnede tiendedel og øvrige grupper blandt 30-59-årige lønmodtagere.

Demografi forklarer kun en brøkdel af højere ulighed

Indkomstforskellene mellem danskerne vokser støt, selvom der fra år til år kan være mindre udsving.

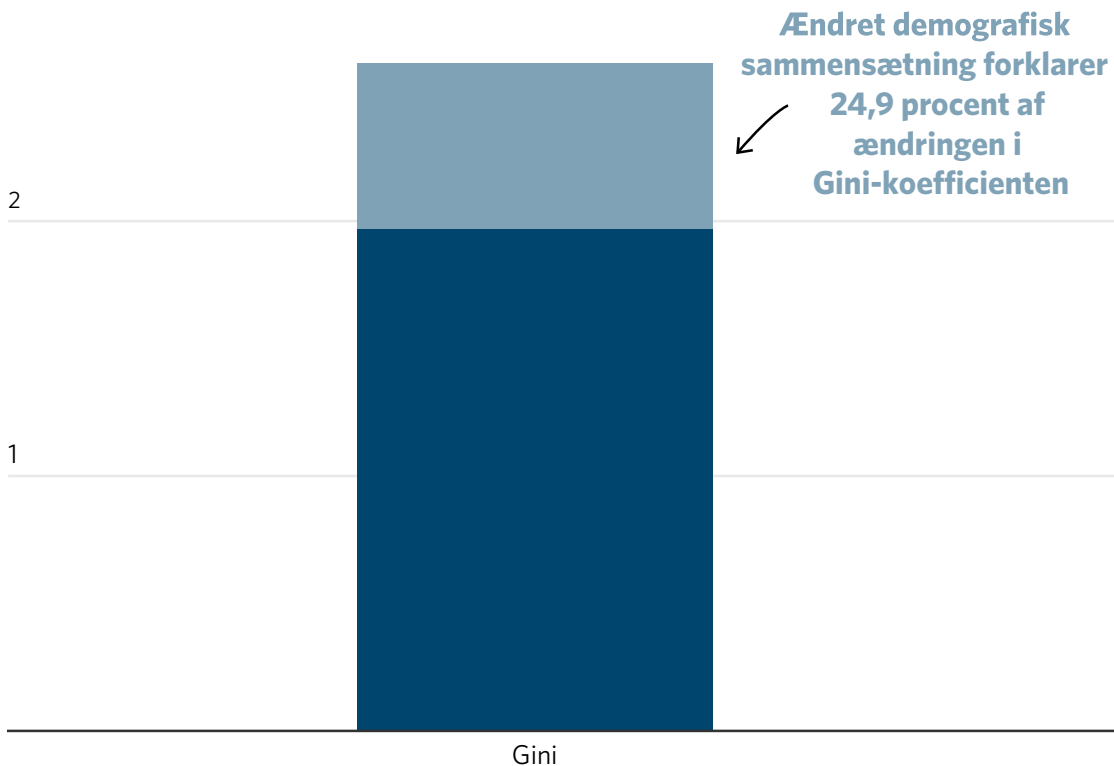
Spørgsmålet er, om den stigende ulighed blot er udtryk for forandringer i demografien eller andre strukturelle forhold. Hvis der eksempelvis er kommet flere studerende, som gennemsnitligt har lavere indkomst, kan det give udslag i en højere Gini-koefficient, uden at det nødvendigvis er udtryk for, at uligheden i samfundet er steget. Flere ældre og højere uddannelsesniveau i befolkningen kan ligeledes påvirke den opgjorte ulighed på en måde, som ikke entydigt kan tolkes som godt eller skidt.

Demografiske og strukturelle forhold kan kun i begrænset omfang forklare den stigende ulighed, vi har oplevet over de seneste ti år.

Figuren viser, hvor stor en andel af stigningen i Gini-koefficienten, der skyldes ændringer i den demografiske sammensætning af befolkningen.

De demografiske ændringer kan forklare omkring en fjerdedel af udviklingen.

3 procentpoint

Bidrag til Gini-udviklingen fra ændret demografi

Figuren viser, hvor meget af ændringen i Gini-koefficienten fra 2012 til 2022, der kan tilskrives ændringer i den demografiske sammensætning af befolkningen. Demografiske ændringer er skift i befolkningens alderssammensætning, herkomst, uddannelsesniveau, studieaktivitet, familietype og pardannelse.

Stort fald i antallet af relativt fattige børn – især blandt dem med ikke-vestlig oprindelse

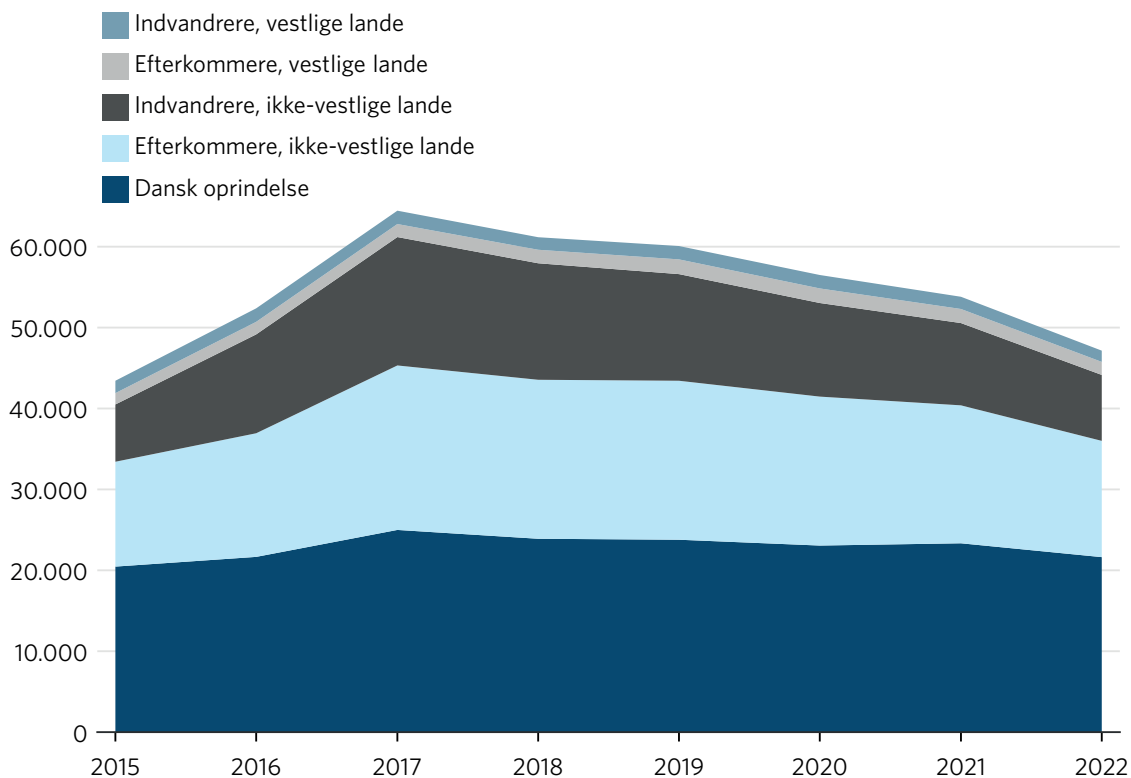
2022 bød på det største fald i antallet af relativt fattige børn siden statistikkens begyndelse i 2015. Fattigdomskurven har nu været nedadgående fem år i træk, og omfanget af relativ børnefattigdom er derfor kun lidt højere end udgangspunktet tilbage i 2015.

Fra 2021 til 2022 faldt antallet af børn i familier under fattigdomsgrænsen med 6.600 børn – til 47.200 børn. Det eneste år i statistikkens historie, hvor antallet var lavere, var i 2015. Dengang var der 43.500 fattige børn.

Derefter steg antallet kraftigt, blandt andet som følge af indførelsen af kontanthjælpsloftet. Antallet toppede i 2017 med 64.500 fattige børn.

Det store fald i antallet af relativt fattige børn i perioden fra 2017 til 2022 er især sket blandt ikke-vestlige indvandrere og efterkommere. Antallet af børn med ikke-vestlig baggrund i familier under fattigdomsgrænsen er således faldet fra i alt 36.200 børn i 2017 til 22.500 børn i 2022.

Det store fald på 13.700 børn kan holdes op imod det samlede fald i antallet af relativt fattige børn på 17.300 børn. Altså mere end tre ud af fire.

Fattige børn

Figuren viser, hvordan antallet af relativt fattige børn fordelt på herkomst har udviklet sig.

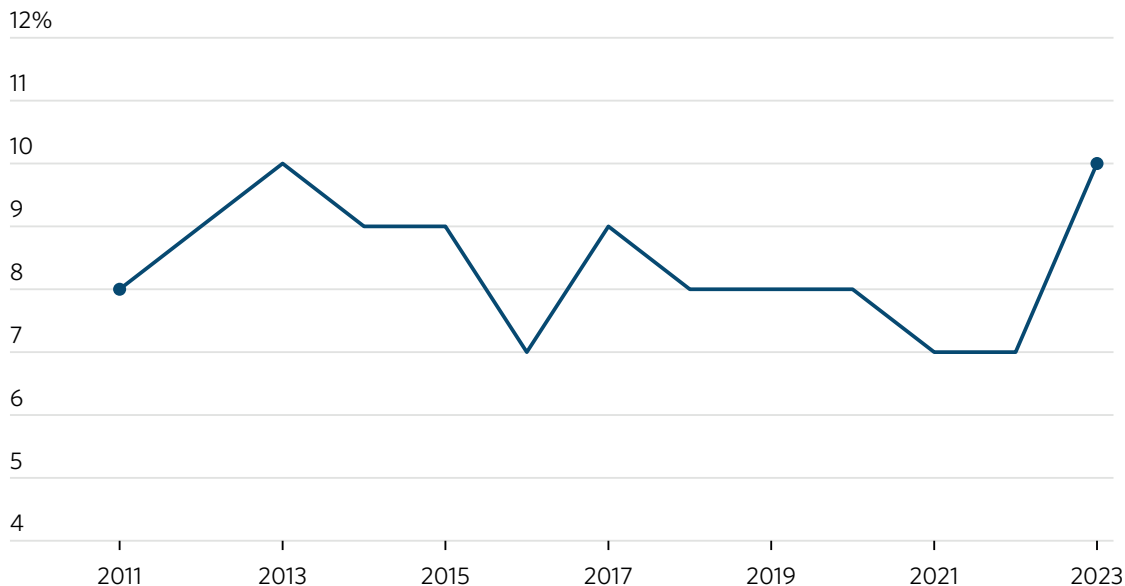
Flere familier er økonomisk sårbare

Hver tiende danske familie er økonomisk sårbar.

Økonomisk sårbarhed er et alternativt mål for fattigdom, som gør det muligt at afdække en mere subjektiv opfattelse af fattigdom. Det kan for eksempel være at have ubetalte regninger, ikke have opsparing til at dække større uforudsete udgifter og generelt have svært ved at få pengene til at slå til.

Målingen af økonomisk sårbarhed kan derfor afdække den oplevede konsekvens af den høje inflation, der brød ud i 2022 og har udhulet den reelle købekraft på tværs af størstedelen af befolkningen.

Den høje inflation har sat sine tydelige spor. Andelen af økonomisk sårbare familier er vokset fra 7 til 10 procent i 2023. Det er det højeste niveau i ti år.

Økonomisk sårbare familier

Figuren viser udviklingen i andelen af husstande, der oplever mindst tre ud af fem økonomiske afsavn:

1. Svært/meget svært at få pengene til at slå til
2. Ubetalte regninger det seneste år
3. Kan ikke betale uforudset udgift på 10.000 kr.
4. Har af økonomiske grunde ingen bil
5. Har ikke råd til en uges årlig ferie væk fra hjemmet

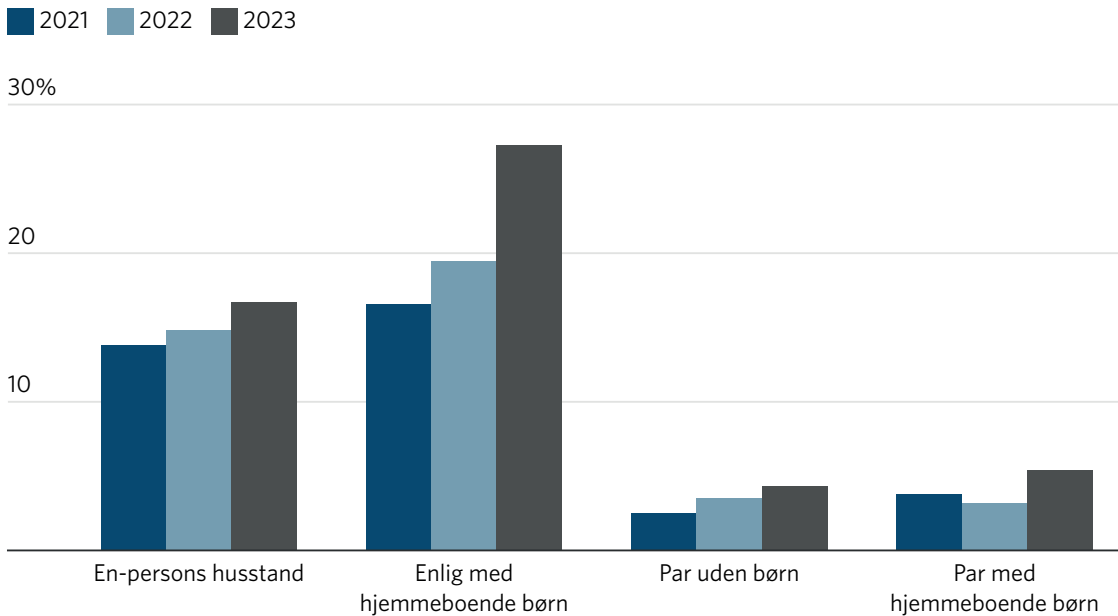
Enlige forsørgere er oftest i en økonomisk sårbar position

Der er sket en kraftig vækst i økonomisk sårbarhed og især blandt enlige forsørgere med hjemmeboende børn. Flere end hver fjerde enlige forsørger er i en økonomisk sårbar position.

Fra 2021 til 2023 er andelen af økonomisk sårbare i denne gruppe vokset fra 16,6 til 27,3 procent.

Til sammenligning er det 5,4 procent af parfamilierne med børn, der er økonomisk sårbare.

De økonomisk sårbare familier er kendetegnet ved oftest at stå uden for arbejdsmarkedet, selvom de er i den arbejdsdygtige alder.

Økonomisk sårbarhed

Figuren viser andelen af økonomisk sårbare på tværs af fire husstandstyper. Økonomisk sårbarhed er en alternativ indikator for fattigdom, der kan afdække en mere subjektiv oplevelse af fattigdom i den enkelte familie ved at spørge ind til konkrete afsavn. Se de konkrete afsavn på forrige side.

*Læs den fulde temapublikation
"Fordeling & Levevilkår 2024"
på www.ae.dk/fl2024
eller scan QR-koden.*

Udgivet af

AE Arbejderbevægelsens Erhvervsråd

Reventlowsgade 14, 1. sal

1651 København V

Telefon: 33 55 77 10

Email: ae@ae.dk

www.ae.dk